

**UCHWAŁA NR LV/488/2021
RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU**

z dnia 29 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia
na lata 2021 – 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2021 – 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Radomia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodnicząca Rady
Miejskiej w Radomiu

**Katarzyna Pastuszka -
Chrobotowicz**

Załącznik do uchwały Nr LV/488/2021
Rady Miejskiej w Radomiu
z dnia 29 marca 2021 r.

**Powiatowy Program
Rozwoju Pieczy Zastępczej
dla Miasta Radomia
na lata 2021 - 2023**

Radom, 2021 rok

Spis treści

I. Wstęp.....	5
II. Podstawy prawne Programu.....	7
III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu.....	8
IV. Mocne i słabe strony systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu.....	16
V. Cele i kierunki działania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023.....	18
1. Cel strategiczny.....	18
2. Cele szczegółowe.....	19
2.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.....	19
2.2. Wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego.....	20
2.3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.....	22
2.4. Wspieranie i wzmocnienie więzi z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.....	24
2.5. Wspieranie procesu usamodzielniania się wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	25
2.6. Dostosowanie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie działających w mieście Radomiu do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.....	26
3. Określenie limitów dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej.....	28
VI. Adresaci i realizatorzy Programu, miejsce realizacji i harmonogram realizacji Programu	28
VII. Monitoring i ewaluacja	29
VIII. Zakładane rezultaty realizacji Programu.....	30
IX. Podsumowanie.....	30

I. Wstęp

Rodzina ma znaczący wpływ na rozwój każdego człowieka. Powinna ona zaspokajać zarówno podstawowe, jak i wyższe jego potrzeby. Dzięki interakcjom z najbliższymi kształtuje się osobowość, system wartości, a także postawy społeczne, na podstawie których buduje się relacje z innymi ludźmi. Dziecko wychowujące się w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zazwyczaj potrafi wyrażać swoje uczucia adekwatnie do sytuacji, nawiązywać kontakty w grupie rówieśniczej, nie boi się podejmować różnorodnych wyzwań życiowych. Z drugiej strony wie, iż w przypadku niepowodzeń może liczyć na wsparcie najbliższych. Niestety, w obecnych czasach, gdy w wielu rodzinach uwikłanych w problemy uzależnień, długotrwałego i biernego pozostawiania bez pracy, korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej, brak jest wzorców do naśladowania, a dzieci, które są często pozostawiane same sobie, stają się „dziećmi ulicy”, a nawet popadają w konflikt z prawem. Mamy do czynienia z dezintegracją rodzin, postępującą niewydolnością wychowawczą rodziców i niewystarczającym poziomem kultury pedagogicznej. Nieprawidłowe relacje w rodzinie oraz brak dbałości o zaspokajanie potrzeb dziecka nie pozostają bez wpływu na występowanie zaburzeń w rozwoju młodego człowieka, powstawanie defektów osobowości czy niedostosowania społecznego. Niezaprzeczalnym jest fakt, iż rodzina jest najwłaściwszym środowiskiem rozwoju dziecka, dlatego należy wspierać ją wszystkimi możliwymi sposobami. Poważne zaburzenia w jej funkcjonowaniu skutkują interwencją służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny. W związku z powyższym bardzo ważna jest współpraca z rodziną naturalną dziecka, która odbywa się poprzez pomoc pracownika socjalnego, czy też asystenta rodziny, a także kuratora sądowego.

Polskie i międzynarodowe ustawodawstwo gwarantuje każdemu dziecku prawo do życia i rozwoju w swojej rodzinie definiowanej jako podstawowa, mała grupa społeczna składająca się z rodziców, ich dzieci i krewnych. Rodziców co do zasady łączy więź małżeńska, a rodziców z dziećmi więź rodzicielska. Relacje te stanowią podstawę wychowania rodzinnego i określają obowiązki rodziców i dzieci względem siebie. W rodzinie człowiek przychodzi na świat i w niej poznaje podstawowe funkcje, uczy się współżycia społecznego z ludźmi i poznaje najważniejsze wartości. Jeśli dziecko nie może wychowywać się w rodzinie własnej, koniecznością staje się stworzenie dla niego zastępczych form, które zagwarantują dziecku opiekę i wychowanie. Działalność kompensacyjną w stosunku do środowiska zastępczego mającą na celu zapewnienie warunków wychowania, prowadzą różne resorty, instytucje i organizacje społeczne. Pomimo nakładu pracy ze strony specjalistów często nie udaje się stworzyć warunków umożliwiających pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej.

Jeżeli rezultaty pracy nie przynoszą oczekiwanych efektów w postaci poprawy funkcjonowania rodziny, niejednokrotnie decyzję o dalszych jej losach podejmuje Sąd Rodzinny. Może zostać wówczas wydane postanowienie o umieszczeniu małoletnich dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja **3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej**, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Systemem pieczy zastępczej, jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, nazywamy zespół osób, instytucji i działań, które mają na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadku braku możliwości zaangażowania się rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy są samorządy terytorialne wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu działający jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizując zadania nałożone przepisami prawa podjął działania zmierzające do opracowania i realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2021 – 2023.

Prawidłowe realizowanie zadań własnych z zakresu pieczy zastępczej przez jednostkę samorządową, jaką jest Gmina Miasta Radomia – Miasto na prawach powiatu, gdzie na plan pierwszy wysuwa się zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych), wymaga nie tylko ścisłego realizowania zapisów ustawy z dnia 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności poprzez odpowiedni dobór kandydatów, szkolenia, okresową ocenę sytuacji dziecka, finansowanie rodzinnej pieczy zastępczej, itd., ale także realizacji inicjatyw mających na celu zapewnienie rozwoju pieczy zastępczej, czemu służy m. in. niniejszy program. Istotną rolę w wykonywaniu powyższych zadań odgrywa współpraca interdyscyplinarna różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych, gdyż daje szansę na zwiększenie efektywności działań i skuteczne rozwiązywanie problemów związanych z organizacją pieczy zastępczej.

Celem Programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie miasta Radomia oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia,

jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas obowiązującym „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2018-2020”. Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu dotychczasowych działań, ustaleniu priorytetów po 3 latach trwania poprzedniego programu, zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej oraz jest podstawą do pozyskiwania dodatkowych środków finansowych w ramach ogłaszanych konkursów oraz ofert dotyczących realizacji programów w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, jak również do pozyskiwania środków finansowych z funduszy europejskich. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać zmianom i uzupełnieniom.

II. Podstawy prawne Programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane zwłaszcza w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 120, poz. 526 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz.1720);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 274, poz. 1620).

III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze. Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Przejawem rosnącej roli pieczy zastępczej jest odrębna regulacja ustawowa przyjęta przez prawodawcę w 2011 roku, czyli ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Piecza zastępcza, której organizatorem jest Powiat, jest sprawowana w formie: rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej. Forma rodzinna jest w praktyce najczęstszą formą opieki zapewnianą dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców biologicznych. Powszechnie uważa się, że jest to także forma najkorzystniejsza dla rozwoju dziecka, z uwagi na to, iż jest niewątpliwie najbardziej zbliżoną formą do naturalnego środowiska rodzinnego. Udzielając wsparcia dziecku należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną, do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka.

Podejmując się analizy tematu pieczy zastępczej i podejmowania działań na rzecz jej rozwoju, nie należy jednakże tracić z pola widzenia, że sama piecza zastępcza, nawet jeśli jest sprawowana w formie rodzinnej, uważanej za korzystniejszą dla rozwoju dziecka, powinna mieć z definicji charakter tymczasowy, nie jest to bowiem forma pomocy, której celem jest definitywne zastąpienie rodziny naturalnej (biologicznej).

Diagnostując system pieczy zastępczej w Radomiu wykorzystano dane sprawozdawcze za lata 2018 – 2020.

Tabela 1. Rodzina piecza zastępcza funkcjonująca w mieście Radomiu w latach 2018 – 2020

Formy rodzinnej pieczy zastępczej	Lata					
	2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza spokrewniona	109	149	103	142	108	146
Rodzina zastępcza niezawodowa	41	51	40	47	44	54
Rodzina zastępcza zawodowa	4	12	4	11	5	15
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	6	48	6	38	6	24
Specjalistyczna rodzina zastępcza zawodowa dla dzieci niepełnosprawnych	2	6	2	5	1	3
Rodzinne domy dziecka	6	25	8	53	11	62
Razem	168	291	163	296	175	304

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Przedstawione powyżej dane wskazują, że liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających w ciągu ostatnich trzech lat wykazuje tendencję wzrostową. Zjawisko jest spowodowane wzrostem liczby rodzin niezawodowych a także rodzinnych domów dziecka i dzieci w nich przebywających. Powołanie nowych rodzinnych domów dziecka miało wpływ na zmniejszenie liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego. Ważną kwestią jest powstanie nowych rodzinnych domów dziecka w wyniku przekształcenia istniejących Placówek Rodzinnych. W analizowanym okresie trzy Placówki Rodzinne zdecydowały się na przekształcenie w rodzinny dom dziecka. Liczba rodzin spokrewnionych w latach 2018-2020 utrzymywała się na podobnym poziomie. Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszenie liczby specjalistycznych rodzin zastępczych zawodowych. Obecnie na terenie Radomia funkcjonuje jedna specjalistyczna rodzina zastępcza zawodowa.

Diagnostując rodzinną pieczę zastępczą funkcjonującą w mieście Radomiu wnioskować należy, że zwiększa się liczba dzieci w nich umieszczanych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu – jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia każdego roku opiekę dla ponad 300 dzieci.

Tabela 2. Wiek dzieci pozostających w rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Radomiu w latach 2018 – 2020 (za lata 2018 – 2020 stan w dniu 31 grudnia)

Typy rodzin	Lata	Wiek dzieci					Razem
		do 3 lat	4-6	7-13	14-17	18-24	
Rodziny spokrewnione	2018	9	11	51	28	23	122
	2019	9	12	49	33	23	126
	2020	10	17	47	37	26	137
Rodziny niezawodowe	2018	2	2	8	11	19	42
	2019	1	0	13	10	16	40
	2020	2	7	14	6	17	46
Rodziny zawodowe (w tym specjalistyczne)	2018	0	1	4	6	5	16
	2019	0	1	2	3	7	13
	2020	3	3	2	3	4	15
Pogotowia rodzinne	2018	8	7	4	0	0	19
	2019	9	7	3	0	0	19
	2020	6	4	2	0	0	12
Rodzinne domy dziecka	2018	2	4	12	2	0	20
	2019	9	6	15	11	1	42
	2020	9	8	20	13	0	50

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Diagnostując wiek dzieci pozostających w rodzinnej pieczy zastępczej można stwierdzić, że w większości to dzieci w grupie wiekowej od 7 do 17 lat. Jest to wiek, w którym dzieci obowiązkowo uczęszczają do szkoły. Najczęściej to właśnie na poziomie edukacji szkolnej zauważalne są sygnały niepokojące wychowawców i nauczycieli, które powodują wgląd osób z zewnątrz w sytuację rodziny dziecka i zwrócenie uwagi na różne dysfunkcje rodziny.

Wiek dorastania dzieci, to czas, który najczęściej ujawnia bezradność i brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców wobec swych nastolatków. Objawia się to najczęściej eksperymentowaniem z alkoholem i/lub narkotykami, ucieczką z domu, a w konsekwencji wejściem w konflikt z prawem. Trudności te powodują przejęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez system pieczy zastępczej. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na profilaktykę rodzin, w których dzieci wchodzą w wiek dojrzewania. Kandydaci na rodziców zastępczych, a także istniejące rodziny zastępcze powinni posiadać odpowiednią wiedzę i umiejętności radzenia sobie z powyższymi trudnościami. Dlatego też ważny jest dostęp do specjalistów, tj.: psychologa, pedagoga, lekarza psychiatry, terapeuty rodzinnego.

Tabela 3. Wykaz dzieci z terenu miasta Radomia przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w ramach porozumień w latach 2018 – 2020

Rok	2018	2019	2020
Ilość rodzin	20	18	18
Ilość umieszczonych dzieci	23	21	22

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Powyższe dane wskazują, że liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w ramach zawartych porozumień zwiększa się, bowiem od 2019r. Gmina Miasta Radomia korzysta z możliwości tworzenia pieczy zastępczej na terenie innego powiatu i umieszczania tam dzieci pochodzących z terenu Gminy Miasta Radomia. Tendencje wzrostowa zaobserwowano także w przypadku dzieci z terenu innych powiatów umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Radomia. Dzięki działaniom podejmowanym przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w tym dostępności do szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, obserwujemy wzrost liczby rodzin zastępczych, które sprawują opiekę nad dziećmi z innych powiatów. Powyższe przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Wykaz dzieci z terenu innych powiatów przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Radomia w ramach porozumień w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Ilość rodzin	14	15	17
Ilość umieszczonych dzieci	22	22	26

Źródło: dane własne

Tabela 5. Napływy dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

Wyszczególnienie	Liczba dzieci											
	2018				2019				2020			
	w r. z. spokrewnionych	w r. z. niezawodowych	w r. z. zawodowych	w rodzinnych domach dziecka	w r. z. spokrewnionych	w r. z. niezawodowych	w r. z. zawodowych	w rodzinnych domach dziecka	w r. z. spokrewnionych	w r. z. niezawodowych	w r. z. zawodowych	w rodzinnych domach dziecka
Liczba dzieci do 18 roku życia umieszczonych w pieczy zastępczej, z tego:	20	4	27	5	20	5	19	33	20	14	9	22
z rodziny naturalnej	9	1	22	0	13	3	14	8	16	7	3	5
z rodzinnej pieczy zastępczej	0	1	0	5	1	2	3	10	2	5	0	7
z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	0	0	0	0	0	12	1	0	0	9
inne	11	2	5	0	6	0	2	3	1	2	6	1

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Diagnostując napływ dzieci do pieczy zastępczej należy wnioskować, że ważną rolę w tym systemie odgrywają zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. W tych rodzinach odnotowano największą liczbę umieszczonych dzieci.

Tabela 6. Odpływ dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Dzieci poniżej 18 roku życia, które:	40	24	22
powróciły do rodziny naturalnej	13	10	10
zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	17	2	6
zostały przysposobione	4	12	15
Inne	6	0	1
Dzieci powyżej 18 roku życia, które:	28	16	13
powróciły do rodziny naturalnej	0	0	0
założyły własne gospodarstwo domowe	20	5	9
Inne	8	11	0

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż w przypadku dzieci poniżej 18 roku życia nastąpił wzrost liczby dzieci, które opuściły pieczę zastępczą w związku z powrotem do rodziny naturalnej. Szczególnie ważna jest w tym aspekcie konieczność pracy asystenta rodziny z rodziną biologiczną. Niewiele niższy jest wskaźnik dzieci które zostały przysposobione, tym samym opuszczając pieczę zastępczą. Pozytywnym zjawiskiem jest znaczący spadek liczny dzieci przechodzących z rodzinnej pieczy zastępczej do instytucjonalnej pieczy zastępczej. W przypadku dzieci powyżej 18 roku życia nie zaobserwowano przypadków powrotu dzieci do rodziny naturalnej. Wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą zakładają własne gospodarstwa domowe.

Tabela 7. Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020

Typy rodzin	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	1.186.350,00	1.162.175,00	1.239.275,00
Rodziny zastępcze niezawodowe	609.864,00	558.429,00	701.612,00
Rodziny zastępcze zawodowe (w tym specjalistyczne i pogotowia rodzinne)	1.077.548,00	983.666,00	820.162,00
Rodzinne domy dziecka	570.105,00	862.322,00	1.124.250,00

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Tabela 7 przedstawia koszty związane z opieką i wychowaniem dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, gdzie widoczny jest wzrost kosztów w rodzinnych domach dziecka, przy jednoczesnym spadku ponoszonych kosztów w rodzinach zastępczych zawodowych. Powyższe zjawisko związane jest ze zwiększonym napływem dzieci do rodzinnych domów dziecka, podwyższeniem wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, a także szerokim katalogiem świadczeń dla zawodowych rodzin zastępczych (tj. zwrot środków utrzymania lokalu mieszkalnego, dofinansowanie do wypoczynku oraz zatrudnienie osoby do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich).

Usamodzielnienie

Osobą usamodzielniającą się jest pełnoletni wychowanek, który opuścił pieczę zastępczą. Zostaje on objęty pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Zgodnie z obowiązującą ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wachlarz świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków został powiększony o pomoc psychologiczną oraz prawną.

Największym problemem osób opuszczających pieczę zastępczą jest pozyskanie we własnym zakresie mieszkania i stworzenie odpowiednich warunków bytowych. Osoby te cechuje bierność, niska motywacja do zmian i podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych. Dlatego też Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu podejmuje działania wspierające

proces usamodzielnienia celem prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych. Pomoc i wsparcie dla osób usamodzielnianych w latach 2018 – 2020 przedstawia poniższa tabela. Dane zawarte w tabeli 8 świadczą o ścisłej zależności pomiędzy liczbą wychowanków realizujących proces usamodzielnienia, a wysokością wypłaconych świadczeń. Osoby korzystające z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki to w przeważającej większości wychowankowie z rodzin zastępczych, co jest wynikiem odchodzenia od modelu instytucjonalnej pieczy zastępczej na rzecz propagowania idei rodzinnej opieki zastępczej. Obrazuje to pozycja 2 poniższej tabeli.

Tabela 8. Pełnoletni wychowankowie realizujący proces usamodzielnienia, którzy opuścili pieczę zastępczą oraz wysokość przyznanych świadczeń w latach 2018 – 2020

L.p	Rodzaj pomocy	Forma pieczy	Liczba wychowanków otrzymujących świadczenia			Wysokość świadczeń		
			2018	2019	2020	2018	2019	2020
1.	Pomoc na usamodzielnienie	Rodziny zastępcze	16	15	9	68.717,00	57.253,00	48575,00
		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	15	7	7	70.588,00	40.971,00	44.934,00
2.	Pomoc na kontynuowanie nauki	Rodziny zastępcze	56	59	46	250.899,00	257.571,00	227.528,00
		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	53	37	35	181.159,00	178.296,00	173.093,00
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej i rzeczowej	Rodziny zastępcze	18	18	9	32.886,00	29.963,00	9.462,00
		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	15	4	10	29.975,00	6.308,00	17.719,00

Źródło: dane własne

Tabela 9. Wsparcie wychowanków realizujących proces usamodzielnienia po opuszczeniu pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

Rodzaj udzielonego wsparcia w tym:	2018	2019	2020
zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym	10	9	8
praca socjalna	104	70	66

Źródło: dane statystyczne MOPS Radom

Z przedstawionych danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż wychowankowie realizujący proces usamodzielnienia są dużą grupą pozostającą w obszarze działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu w postaci pracy socjalnej oraz wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

IV. Mocne i słabe strony systemu pieczy zastępczej w mieście Radomiu

Dokonano określenia mocnych i słabych stron pieczy zastępczej a także określono szanse i zagrożenia dla zmian systemu pieczy zastępczej na terenie Radomia.

Mocne strony systemu pieczy zastępczej	Słabe strony systemu pieczy zastępczej
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie 5 rodzin zastępczych zawodowych, w tym jedna specjalistyczna; - funkcjonowanie 3 rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego; - funkcjonowanie 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego z łączną liczbą 28 miejsc; - funkcjonowanie 9 rodzinnych domów dziecka; - funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej „Słoneczny Dom” z łączną liczbą 30 miejsc; - funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej „Mieszkanie Usamodzielnienia” z łączną liczbą 14 miejsc; - możliwość zapewnienia wsparcia rodzin pomocowych w ramach zastępstwa na czas trwania urlopów wypoczynkowych w rodzinach zastępczych zawodowych; - zatrudnianie osób do pomocy przy 	<ul style="list-style-type: none"> - niski wskaźnik kandydatów do tworzenia nowych rodzin zastępczych; - niewystarczająca ilość zawodowych rodzin zastępczych, specjalistycznych i o charakterze pogotowia rodzinnego; - brak placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistycznego w mieście Radomiu; - brak propozycji pracy dla usamodzielniających się wychowanków; - niewystarczająca ilość lokali mieszkalnych dla usamodzielniających się wychowanków; - niedoskonałość ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; - brak lekarza psychiatry dla dzieci i młodzieży w publicznych placówkach zdrowia; - niewystarczająca oferta bezpłatnych, dostępnych i „rozumiejących” specyfikę pieczy zastępczej usług specjalistycznych (pełna diagnoza dzieci, opieka psychiatryczna i psychoterapeutyczna).

<p>sprawowaniu opieki i wykonywaniu prac gospodarskich jako wsparcie dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka;</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze autorskim programem „Kto mnie pokocha”; zawierzone przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej; - prowadzenie szkoleń i wsparcia dla istniejącej pieczy zastępczej przez Stowarzyszenie „Słoneczny Dom” w Radomiu - organizacja posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka (RZ) z udziałem wielu różnorodnych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny (m.in. nauczycieli, pedagogów, psychologów, asystentów rodziny, pracowników socjalnych, przedstawicieli sądu, ośrodka adopcyjnego); - dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych (psycholog, pedagog, prawnik); - możliwość uzyskania wsparcia w ramach grup wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka; - zaplecze do prowadzenia szkoleń; - udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej; - funkcjonowanie 3 mieszkań chronionych z łączną liczbą 8 miejsc; - dobra współpraca z sądami, Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej, Zespołami Pracy Socjalnej; - wsparcie ze strony lokalnych władz. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost patologii społecznej (alkoholizmu, przestępczości, syndromu wyuczonej bezradności i rozkładu życia rodzinnego); - zwiększony napływ do pieczy zastępczej dzieci z poważnymi schorzeniami, niepełnosprawnością; - wydłużony czas pobytu dzieci w trybie zabezpieczenia w pieczy zastępczej; - zbyt mała liczba rodzin biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wyrażają zgodę na współpracę z asystentami rodziny.
<p>Szanse korzystnej zmiany w systemie pieczy zastępczej</p>	<p>Zagrożenie niekorzystnej zmiany w systemie pieczy zastępczej</p>
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie kandydatów na nowe rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe; - pozyskanie kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka; - pozyskanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej; - brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych zawodowych;

<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości społecznej; - programy ministerialne; - pozyskiwanie środków finansowych w ramach środków europejskich - współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym Oddziałem Zamiejscowym w Radomiu; - współpraca z Katolickim Ośrodkiem Adopcyjnym - aktywnie działające organizacje pozarządowe, w tym współpraca z Stowarzyszeniem „Słoneczny Dom” w Radomiu. 	<ul style="list-style-type: none"> - pogarszająca się sytuacja zarobkowo-dochodowa społeczeństwa; - wysoki wskaźnik bezrobocia w mieście Radomiu; - brak perspektyw zawodowych dla młodzieży; - patologia rodzin; - wzrost zachowań demoralizujących wśród młodzieży; - brak spójności i stabilności ustawowych;
--	--

V. Cele i kierunki działania Powiatowego Programu Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023

1. Cel strategiczny

Celem strategicznym Programu jest:

- stworzenie warunków do efektywnego rozwoju pieczy zastępczej w mieście Radomiu z ukierunkowaniem na formy rodzinne,
- pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, szczególnie w przypadkach, gdy dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- pomoc rodzinom zastępczym i ich wychowankom.

Cel strategiczny realizowany jest poprzez oddziaływania w następujących obszarach:

1. **Działania o charakterze profilaktycznym** – mające na celu ochronę dziecka przed koniecznością wychowywania się poza rodziną oraz zahamowanie wzrostu liczby dzieci przebywających w różnych formach pieczy zastępczej, praca z rodziną biologiczną, wsparcie specjalistyczne młodzieży i rodzin (biologicznych i zastępczych)
2. **Działania interwencyjne** – wzmocnienie systemu pieczy zastępczej zapewniającego czasową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki przez rodziców biologicznych. Wsparcie i pomoc koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w wypełnianiu ich funkcji.
3. **Działania naprawcze** – wzmocnienie rodzin naturalnych, polegające na odbudowaniu relacji z dziećmi, minimalizacji zjawisk patologicznych. Wspieranie rodzin we wszelkich działaniach przez asystenta rodziny przy współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.

2. Cele szczegółowe

2.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego

Działanie	Przewidywany efekt	Wskaźnik realizacji	Realizator
1. Wydanie i dystrybucja materiałów informacyjnych na temat rodzicielstwa zastępczego (ulotek, plakatów, informacji w lokalnych mediach) .	- wzrost zainteresowania społeczności lokalnej tematyką rodzicielstwa zastępczego.	- nakład rozpowszechnionych materiałów (ulotki, plakaty, audycje radiowe i telewizyjne).	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, instytucje współpracujące, np.: media lokalne, sąd rodzinny.
2. Organizowanie punktów informacyjnych dotyczących pieczy zastępczej podczas uroczystości, obchodów organizowanych na terenie miasta Radomia	- przybliżenie tematyki rodzicielstwa zastępczego społeczności lokalnej.	- liczba indywidualnych rozmów z osobami zainteresowanymi.	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Indywidualne i telefoniczne rozmowy z osobami zainteresowanymi.	- przybliżenie tematyki rodzicielstwa zastępczego społeczności lokalnej.	- liczba indywidualnych rozmów z osobami zainteresowanymi.	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Prowadzenie strony internetowej.	- dostarczenie wiedzy na temat rodzinnej pieczy zastępczej.	- liczba wejść na stronę internetową.	- MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

2.2. Wspieranie rozwoju rodzicielstwa zastępczego

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizator
1. Analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodziców zastępczych, diagnozowanie kandydatów, kwalifikacja wstępna.	- pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej.	- liczba przeprowadzonych analiz kandydatów na rodzinę zastępczą; - liczba przeprowadzonych diagnoz kandydatów; - liczba przeprowadzonych kwalifikacji wstępnych.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych obecnych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, prowadzących rodzinne domy dziecka.	- liczba przeprowadzonych szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka; - liczba uczestników szkoleń.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistyczne firmy szkoleniowe.
3. Organizowanie specjalistycznych szkoleń oraz zewnętrznej superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	- podniesienie kompetencji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wzrost jakości wykonywanej pracy.	- liczba przeprowadzonych szkoleń; - liczba przeszkolonych osób; - liczba osób objętych superwizją.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistyczne firmy szkoleniowe.
4. Udzielanie pomocy finansowej: Zadania obligatoryjne: - świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej; - dodatki na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dzieci	- zabezpieczenie potrzeb materialnych dzieci; - wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej.	- liczba rodzin korzystających ze świadczeń; - kwota wypłaconych rodzinom świadczeń; - liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym	MOPS

<p>legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypłacanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla zawodowych rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i rodzin pomocowych, osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich; - dodatek wychowawczy na każde dziecko do 18 roku życia umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej i placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego; <p>Zadania fakultatywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania; - świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanych dzieci (jednorazowo); - świadczenia na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń 		<p>stopniu niepełnosprawności, dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka uprawnionych do wypłaty wynagrodzeń wraz z pochodnymi; - kwota wypłaconych rodzinom wynagrodzeń. - liczba dzieci korzystających z dofinansowania do wypoczynku; - liczba rodzin zastępczych, którym przyznano świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka; - kwota wypłaconych świadczeń na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych; - kwota środków wypłaconych 	
--	--	--	--

<p>mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (jednorazowo lub okresowo);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wydatki ponoszone przez zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka na utrzymanie lokali mieszkalnych. 		<p>w ramach zwrotu wydatków ponoszonych na utrzymanie lokali mieszkalnych przez zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kwota wypłaconych rodzinom dodatków wychowawczych. 	
--	--	--	--

2.3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizator
<p>1. Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta); - zapewnienie bezpłatnych szkoleń dla rodzin zastępczych - zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnych domach dziecka i zawodowych rodzinach zastępczych; - pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych; - zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie posiadanych kompetencji rodziców zastępczych; - pomoc w rozwiązywaniu występujących trudności; - pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej; - wzajemna wymiana doświadczeń rodziców zastępczych w ramach grup 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych konsultacji specjalistycznych (psycholog, pedagog, prawnik); - liczba osób przeszkolonych - liczba osób zatrudniona do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinnych domach dziecka i zawodowych rodzinach zastępczych; - liczba spotkań zorganizowanych w ramach grup wsparcia i grupy terapeutycznej dla dzieci; - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia; 	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog, pedagog, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe.</p>

<p>i rehabilitacyjnej; - organizowanie pracy wolontariatu; - organizowanie i prowadzenie grup wsparcia; - organizowanie i prowadzenie grup terapeutycznych dla dzieci; - poszukiwanie, szkolenie i zatrudnianie rodzin pomocowych</p>	<p>wsparcia; - zapewnienie opieki nad dziećmi w pieczy zastępczej na czas urlopów rodzin zawodowych.</p>	<p>- liczba wolontariuszy pracujących w rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba nowych rodzin pomocowych. Liczba rodzin pomocowych</p>	
<p>2. Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>- wzmocnienie rodzin w wypełnianych funkcjach.</p>	<p>- liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.</p>
<p>3. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.</p>	<p>- diagnoza deficytów rozwojowych dzieci.</p>	<p>- liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności; - liczba dzieci ze specjalnymi wskazaniami edukacyjnymi; - liczba sporządzonych diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.</p>	<p>MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.</p>

2.4. Wspieranie i wzmacnianie więzi z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
1. Współpraca z asystentami rodziny i Zespołami Pracy Socjalnej oraz rodzicami biologicznymi w ramach posiedzeń ds. okresowej oceny dzieci.	- wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa funkcjonowania rodzin; - przekazanie rodzicom biologicznym bieżących informacji dotyczących funkcjonowania dzieci w pieczy zastępczej.	- liczba rodzin biologicznych współpracujących z Działem Pieczy Zastępczej; - liczba powołanych posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Dział Pracy Socjalnej-Zespoły Pracy Socjalnej, Ośrodki Pomocy Społecznej, szkoły z terenu Radomia.
2. Sporządzanie wniosków dotyczących ustania przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w porozumieniu z Zespołami Pracy Socjalnej i asystentem rodziny.	- wszczęcie postępowania pod kątem powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych	-liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Dział Pracy Socjalnej-Zespoły Pracy Socjalnej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Sąd Rodzinny.
3. Spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi.	- wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa funkcjonowania rodzin.	- liczba spotkań dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

2.5. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Działania	Przewidywany efekt	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
1. Wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych: - pomoc pieniężna na kontynuację nauki; - pomoc pieniężna na usamodzielnienie; - pomoc na zagospodarowanie.	- zapewnienie środków finansowych na zgłoszone potrzeby.	- liczba osób, którym przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnienie i kontynuację nauki oraz pomoc rzeczową zgodnie z obowiązującymi przepisami.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Wsparcie wychowanków przez: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego oraz wsparcie psychologiczne i pedagogiczne.	- wykształcenie odpowiednich umiejętności przydatnych w życiu.	- liczba osób korzystających z indywidualnych konsultacji, objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownika socjalnego; - liczba realizowanych indywidualnych planów usamodzielnienia.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Ukierunkowanie w wyborze kursów zawodowych.	- pobudzenie aktywności edukacyjnej i zawodowej.	- liczba osób uczestniczących w kursach zawodowych w ramach programów unijnych.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistyczne firmy szkoleniowe.
4. Pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy lub zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym.	- pozyskanie przez usamodzielnionych wychowanków lokalu mieszkalnego.	- liczba pozyskanych mieszkań; - liczba osób umieszczonych w mieszkaniach chronionych.	MOPS – organizator rodzinnej pieczy zastępczej, Miejski Zarząd Lokalami w Radomiu.

2.6. Dostosowanie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie działających w mieście Radomiu do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu, realizujący zadania samorządu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną, podejmuje systematyczne działania zmierzające do reorganizacji form instytucjonalnych. Założeniem jest ograniczenie dużych placówek sprawujących opiekę i rozwijanie bazy małych placówek rodzinnych. Obecnie funkcjonuje pięć placówek rodzinnych, które dysponują 28 miejscami.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Typ placówki opiekuńczo-wychowawczej	2018			2019			2020		
	Liczba jednostek	Liczba miejsc	Liczba dzieci przebywających w ciągu całego roku	Liczba jednostek	Liczba miejsc	Liczba dzieci przebywających w ciągu całego roku	Liczba jednostek	Liczba miejsc	Liczba dzieci przebywających w ciągu całego roku
Placówki rodzinne	8	47	57	8	47	50	6	38	42
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego	1	44	54	1	44	65	2	44	64
RAZEM	9	91	111	9	102	115	8	95	118

Podstawowym zadaniem jest dostosowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej prowadzonej w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz rodzinnego do zmieniających się potrzeb występujących w środowisku lokalnym, zwłaszcza w zakresie pozyskania nowych miejsc dla dzieci wymagających opieki.

Proponowane działania przedstawia poniższa tabela.

Kierunki działania	Sposoby realizacji działań	Realizator	Termin realizacji
1. Dostosowanie i utrzymanie bazy lokalowej placówek opiekuńczo-wychowawczych.	1.1 Utrzymanie odpowiedniego stanu infrastruktury użytkowanej przez placówki opiekuńczo-wychowawcze.	MOPS, Urząd Miejski, dyrektorzy placówek.	Stosownie do posiadanych możliwości, na bieżąco

<p>2. Zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.</p>	<p>2.1 Zapewnienie odpowiedniego finansowania placówek. 2.2 Organizowanie szkoleń dla kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych. 2.3 Monitorowanie działalności placówek poprzez: - prowadzenie systematycznych kontroli, - dokonywanie oceny kadry, - ocena zasadności pobytu wychowanków.</p>	<p>MOPS, Urząd Miejski</p>	<p>Na bieżąco.</p>
<p>3. Dostosowanie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Słoneczny Dom” do wymogów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p>	<p>3.1 Dostosowanie liczby miejsc placówki do obowiązujących standardów oraz zmieniających się potrzeb generowanych przez środowisko lokalne. 3.2 Podejmowanie działań na rzecz powrotu wychowanków do rodzin biologicznych.</p>	<p>MOPS, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom”, Urząd Miejski.</p>	<p>2021</p>
<p>4. Stworzenie możliwości zapewnienia opieki i wychowania zwiększającej się liczbie dzieci pozbawionych naturalnej opieki.</p>	<p>4.1 Stosownie do potrzeb podjęcie działań zmierzających do utworzenia nowej placówki.</p>	<p>MOPS, Urząd Miejski.</p>	<p>2021 - 2023</p>
<p>5. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>	<p>5.1 Systematyczna współpraca z rodzinami biologicznymi, zwłaszcza dotkniętymi zagrożeniami społecznymi, rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami w celu zmniejszenia liczby dzieci zagrożonych umieszczeniem w instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>	<p>MOPS, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczny Dom”, sąd rodzinny, organizacje i instytucje działające na rzecz dzieci i ich rodzin.</p>	<p>Na bieżąco</p>

3. Określenie limitów dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	2021	2022	2023
Zawodowe rodziny zastępcze	8	9	10
Zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	6	8	10
Rodziny zawodowe specjalistyczne	3	4	4
Rodzinne domy dziecka	11	12	13

Zakłada się, że wskazane wyżej limity mogą podlegać zmianom i będą dostosowywane do bieżących potrzeb.

VI. Adresaci, realizatorzy i harmonogram Programu

Adresatami Programu są rodzice zastępczy, wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w mieście Radomiu. Ponadto Program adresowany jest także do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kadry pomocy społecznej realizującej zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ośrodków adopcyjnych w Radomiu.

Realizatorem Programu w głównej mierze jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu pełniący funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który współpracuje z takimi podmiotami jak:

- Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie,
- Urząd Miejski w Radomiu,
- Sąd Rodzinny w Radomiu, kuratorzy,
- Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Radomiu,
- Katolicki Ośrodek Adopcyjny w Radomiu,
- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Radomiu,
- Placówki oświatowe z terenu Radomia,
- Służba zdrowia,
- Policja,
- organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie „Słoneczny Dom” w Radomiu
- wolontariusze,
- lokalne media
- kościoły

Program będzie realizowany w latach 2021 - 2023. Z uwagi na specyfikę pieczy zastępczej realizacja większości zadań zawartych w Programie powinna odbywać się w sposób ciągły. Inicjatywy podejmowane będą także stosownie do potrzeb i występujących problemów.

VII. Monitoring i ewaluacja

Za realizację programu odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu. Program ma charakter otwarty i w celu zwiększenia skuteczności prowadzonych działań będzie podlegał ewaluacji. Obserwacja zmian przebiegać będzie zwłaszcza pod kątem rozbudowy i uelastycznienia systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz adekwatności do lokalnych potrzeb.

Ewaluacja oceny stopnia realizacji założonych celów prowadzona będzie poprzez sporządzanie sprawozdań:

- rzeczowo-finansowych z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w wersji elektronicznej do Wojewody za okres od 1 stycznia do 30 czerwca oraz od 1 lipca do 31 grudnia danego roku kalendarzowy;
- z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu z zakresu systemu pieczy zastępczej za dany rok wraz z zestawieniem potrzeb oraz osiągniętymi efektami w tym zakresie Prezydentowi Miasta Radomia;
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu – Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z efektów pracy za dany rok Radzie Miejskiej w Radomiu.

Powyższe sprawozdania sporządzane będą w oparciu o art. 76 ust.4 pkt. 15, art. 180 pkt 14 oraz art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działania wynikające z Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia na lata 2021-2023 mają na celu przede wszystkim spowodować stosowny do potrzeb lokalnych rozwój form pieczy zastępczej ze szczególnym naciskiem na formy rodzinne oraz stworzenie spójnego i profesjonalnego sposobu przeciwdziałania wychowywania się dzieci poza rodziną.

W końcowym etapie realizacji programu, przeprowadzona zostanie ewaluacja końcowa mająca na celu analizę skuteczności, efektywności i trafności realizacji Programu. Wyniki ewaluacji będą stanowić podstawę do sformułowania celów i zadań w kolejnych edycjach programu rozwoju pieczy zastępczej.

VIII. Zakładane rezultaty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości lokalnego społeczeństwa w zakresie potrzeby rozwijania systemu rodzicielstwa zastępczego, promowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego.
2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, zwłaszcza zwiększenie liczby rodzin zawodowych specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.
3. Pozyskanie adekwatnej liczby rodzin pomocowych.
4. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych oraz dotkniętych i zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
5. Podniesienie wiedzy i umiejętności osób tworzących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie szkoleń służących podwyższeniu kompetencji z zakresu opieki i wychowania, prowadzenie grup wsparcia, organizowanie dostępu do specjalistycznej pomocy.
6. Wzmocnienie dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie grup terapeutycznych skierowanych do nich.
7. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie systemu pieczy zastępczej przez kadrę pomocy społecznej (koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów, pedagoga).
8. Zwiększenie liczby dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
9. Zapewnienie odpowiedniej pomocy osobom usamodzielniającym się z uwzględnieniem: aktywizowania do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuacji nauki, zdobywania kwalifikacji zawodowych, uzyskania zatrudnienia oraz mieszkania a także wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.
10. Dostosowanie organizacji placówek pieczy instytucjonalnej do wymogów wynikających z nowych uregulowań prawnych.

IX. Podsumowanie

Działania Gminy Miasta Radomia koncentrują się od wielu lat na rozwijaniu rodzinnych form pieczy zastępczej jako kierunków efektywnych wychowawczo i korzystnych ekonomicznie w sytuacji braku możliwości sprawowania naturalnych funkcji przez rodzinę biologiczną. Nie budzi wątpliwości stwierdzenie, że rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zapewniają korzystniejsze warunki wychowania i opieki niż duże placówki opiekuńczo-wychowawcze. Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej mogą liczyć na zaspokojenie potrzeb emocjonalnych m. in.

bezpieczeństwa, akceptacji, uznania i miłości, a także potrzeb związanych z wyrównywaniem deficytów rozwojowych i edukacyjnych. Rodziny zastępcze skupione są również na rozwoju uzdolnień i zainteresowań swoich podopiecznych.

Wychowanie w warunkach rodzinnych zapewnia wszechstronne przygotowanie do samodzielnego życia. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Radomia stanowi podwaliny budowy efektywnego systemu rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, gdyż uwzględnia potrzebę tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, wzmocnienia istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej i wskazuje konieczność ciągłego dostosowywania instytucjonalnych form opieki do aktualnych wyzwań.

Należy jednak pamiętać, że powyższe założenia muszą być z natury rzeczy procesem długoterminowym i mogą być skuteczne pod warunkiem zapewnienia stabilnych (zwłaszcza finansowych i organizacyjnych) podstaw realizacji. Dlatego też niezwykle istotnym jest zaangażowanie i współpraca w realizacji programu ze strony lokalnego samorządu, sądów, placówek edukacyjnych, jednostek służby zdrowia, organizacji pozarządowych i wszystkich ludzi dobrej woli, którzy wyrażą chęć pomocy dzieciom i rodzinom.

Założeniem przyjętym przy opracowywaniu niniejszego dokumentu było nadanie mu otwartego charakteru w celu zachowania możliwości jego modyfikacji i weryfikacji.